

TOEGANKELIJK Lynne Leegte maakt fotowand voor Zaans Medisch Centrum

Nooit meer achteloos voorbij het stiltecentrum

Er staat weleens een klike voor of een goedgevulde rolcontainer met wasgoed. De meeste bezoekers, patiënten en medewerkers van het Zaans Medisch Centrum lopen dan ook achteloos aan het stiltecentrum voorbij. Aan kunstenaar Lynne Leegte de opdracht de entree 'aantrekkelijker en toegankelijker' te maken. Of dat is gelukt, kan iedereen sinds dinsdagmiddag zien.

Arnold Aarts
arnold.aarts@mediahuis.nl

Zaandam ■ Het is een kleine kamer waar wat bijbels en korans liggen, bedoeld om even tot rust te komen. Even niet te hoeven denken aan dat vervelende onderzoek, het gevoelige gesprek of de confrontatie met de rauwe werkelijkheid die palliatie heet. Even alleen met alle emoties. Dat daaraan behoefte is, weten ze bij het Zaans Medisch Centrum allang. Vanaf de opening van het nieuwe hospitaal in januari 2017 is er een ruimte gecreëerd voor een ieder die een moment op zichzelf wil zijn.

Maar in de praktijk trekt het stiltecentrum nauwelijks de aandacht. Lopend vanuit de centrale hal valt de kamer tegenover de liften niet op. Dagelijks stiefelen honderden bezoekers voorbij zonder dat ze een benul hebben wat zich achter die muur bevindt. De mannen van de Facilitaire Dienst is het niet kwalijk te nemen dat ze tegen de spierwitte wand tijdelijk hun spullen neerzetten. Die moeten toch ergens staan.

Ook kunstenaar Lynne Leegte (59) heeft als bezoeker nooit geweten waaraan ze voorbijliep. Pas toen de Oostzaanse een jaar geleden de opdracht kreeg iets voor de buitenwand van het centrum te ontwerpen, viel de plek op: de levendigheid, het gekrioel van volk

kriskras door elkaar. Ze is inmiddels zeker tien keer langs geweest, om te voelen wat hier nodig is.

Dat doet ze altijd. Voordat ze gaat ontwerpen, wil ze weten voor wie het kunstwerk is bedoeld. De sculptuur voor de nieuwe bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam - in het voormalige Binnengasthuis en te openen op 1 september - is een trits boeken die 'als elvenbanken' uit de muur komt zetten. Onvergelijkbaar met de artistieke natuurwand die ze produceerde voor de tuinzaal van woonzorgcentrum Torendaal in de hoofdstad. Die weer in niets lijkt op de opwaaiende losse bladzijden die ze ontwierp voor de Doopsgezinde Singelkerk in Amsterdam.

Provocerend

Leegte wil dat haar kunst aansluit op wat er is in een gebouw. De opmerking van bezoekers dat haar werk 'helemaal niet opvalt', beschouwt ze als een compliment. Dan is het haar weer gelukt iets te creëren dat correspondeert met de omgeving, iets vanzelfsprekends alsof het er altijd was. „Ik ben niet van dat schreeuwerige en provocerende, van kunst die de aandacht opeist. Het lukt natuurlijk nooit om kunst voor iedereen te maken, maar ik wil wel dat het een grote groep aanspreekt.”

Leegte vindt het ego strelend dat ze het project voor het ZMC mocht doen. Ze is vol bewondering over het 'ongelooflijk mooi vormgege-

ven' pand, waarvoor de Haagse architectengroep Silo tekende. Niet voor niets zijn de ontwerpers talloze keren bekroond voor hun durf iets vernieuwends neer te zetten. „Het is nooit rustig in een ziekenhuis, maar het is de architecten heel goed gelukt met het gebouw rust uit te stralen.”

Kleuren

Het is de consistentie die Leegte waardeert, zoals van de zwart-witte tekening die over de muren door het hele ziekenhuis heenloopt. Maar ook het consequente gebruik van de kleuren blauw en oker. Daar kon ze wel wat mee. Want waar was het groen in het ZMC? Dat is dinsdagmiddag onthuld toen het doek werd weggetrokken van de foto van vier bij twee meter die Leegte voor de buitenkant van het stiltecentrum bedacht.

Ze hoefde niet ver te zoeken voor het juiste beeld. Het buitenplaatsje naast haar atelier aan huis was perfect. Hier slijpt ze aan haar beelden. De stofwolken stuiven alle kanten op en hechten zich aan het omliggende groen. Detonerend met die witte 'muur' is het ovaalvormige gat naar de rest van haar tuin die groen is zoals een tuin hoort te zijn. Symboliek die past in een ziekenhuis. „Als het leven dicht en uitzichtloos lijkt, is er die opening waar je doorheen kunt.”

Het is niet de eerste keer dat Leegte kunst maakt voor een ziekenhuis. In het Leids Universitair

„Een plant zegt niks terug, geeft geen commentaar, leidt niet op een indringerige wijze af”

„Het is nooit rustig in een ziekenhuis, maar het is de architecten heel goed gelukt met het gebouw rust uit te stralen”

Lynne Leegte met het schaalmodel van haar kunstwerk.

FOTO MARCO BAKKER

Medisch Centrum hangt ook werk van haar, in een wachtkamer en op de stafafdeling chirurgie. Het is een serie landschappen bij haar in de buurt, dus wederom de natuur als thema. Liever geen gewone foto's, maar afbeeldingen waar ze

een draai aangeeft. Eens kijken wat er gebeurt met de afdruk als ze haar camera achter een glazen bak met olijfolie plaatst. Dan krijgt een foto opens de sfeer van een schilderij van Jacob van Ruisdael. Sinds haar verhuizing naar Oost-

zaan vormt de natuur een nog grotere inspiratiebron dan vroeger. Het vertrek vanuit Amsterdam was in het begin vanwege 'het immense contrast' lastig, maar het is haar steeds beter gaan bevallen. Schone lucht inademen in plaats van uitlaatgassen, blij worden verrast door de geur van jasmijn. „Ik woon hier sinds 2011 toen ik René tegenkwam.”

Leegte is gewend aan verhuizingen. Haar Schotse moeder en Nederlandse vader ontmoetten elkaar in het toenmalige Perzië, waarna Lynne in het Engelse Luton werd geboren. Door het beroep van pa-landmeter - zag ze in haar jongste jeugd de halve wereld. Op haar zevende kwam ze met haar ouders in Nederland wonen. Hier in Oostzaan hoeft ze maar even door de ruiten te kijken om te zien in wat voor weelde ze leeft. Hetzelfde te zien als de Hollandse Meesters die zich in de Gouden Eeuw eindelijk lieten inspireren door de lichten boven hen.

Albast

Leegte heeft zich na haar afstuderen in 1988 aan de Kunstacademie in Groningen ontwikkeld tot een veelzijdig kunstenaar. Haar beroemdste werk is het bosje asperges dat ze heeft gemaakt uit albast, een steensoort die in tegenstelling tot het compactere marmer licht doorlaat.

Het stilleven dat Adriaen Coorte in 1697 schilderde, was het uitgangspunt voor haar. Maar ze wilde zijn werk dat in het Rijksmuseum hangt niet namaken. „Het heeft lang geduurd voordat ik het aandurfde ermee aan de slag te gaan. Ik wilde het namelijk niet imiteren, daar hebben we een te mooi vak voor. Ik wilde iets toevoegen.”

Indringerig

Terug naar het ziekenhuis, waar kunst en groen in haar ogen nadrukkelijk een functie heeft. Zo was ze hogelijk verbaasd toen de directie van het Amsterdamse VU-ziekenhuis overwoog de hortus botanicus op te offeren om uitbreiding mogelijk te maken. Later is dat plan ingetrokken. „Een plant laat het leven in al zijn aspecten zien. Een plant zegt ook niks terug, geeft geen commentaar, leidt niet op een indringerige wijze af.”

Met de immense foto op de muur van het stiltecentrum hoopt Leegte een betekenisvolle toevoeging aan het ZMC te hebben geleverd. Wordt het een plek die voortaan met heel andere ogen wordt bekeken of komen er weer containers voor te staan alsof er niets is veranderd? „Dat is moeilijk te voorspellen. Dan zouden we over een maandje nog eens langs moeten om te zien hoe het eraan toegaat.”

Geestelijk verzorger Jody van Garderen en zorgmanager Pierre Grotens onthullen het kunstwerk.

FOTO CEES HARTMAN

'Vrienden' maken extra uitgaven ZMC mogelijk

Zaandam ■ Een belangrijke rol bij het realiseren van het kunstwerk is weggelegd voor de Stichting Vrienden van het Zaans Medisch Centrum.

De stichting financiert projecten die buiten de reguliere ziekenhuisbegroting vallen. Te denken valt aan een speciale kinderkamer op de spoedeisende hulp, een workshop mondharmonica voor longpatiënten (ter verbetering van de ademhalingsstechniek) en het inrichten van een lounge voor oncologiepatiënten en hun naasten.

De stichting probeert zoveel mogelijk fondsen te werven om het geld bijeen te krijgen. Voor het kunstwerk bij het stiltecen-

trum werd met succes onder meer een beroep gedaan op kerkparochies, moskeebesturen en levensbeschouwelijke organisaties.

Jody van Garderen - geestelijk verzorger van het ZMC - benadrukte bij de onthulling het belang van een goed functionerend stiltecentrum. „In een ziekenhuis gaat het heel veel over uitslagen, bloedwaarden en scans. Maar buiten het rationele vinden we het belangrijk verder te kijken. We willen de mens achter de patiënt blijven zien. Dat kan ons zorgverleners helpen. Met dit kunstwerk is het ons gelukt het ZMC nog een beetje mooier te maken.”